

Föreläsning 3: Ekonomisk politik, vt 2007

Lars Calmfors

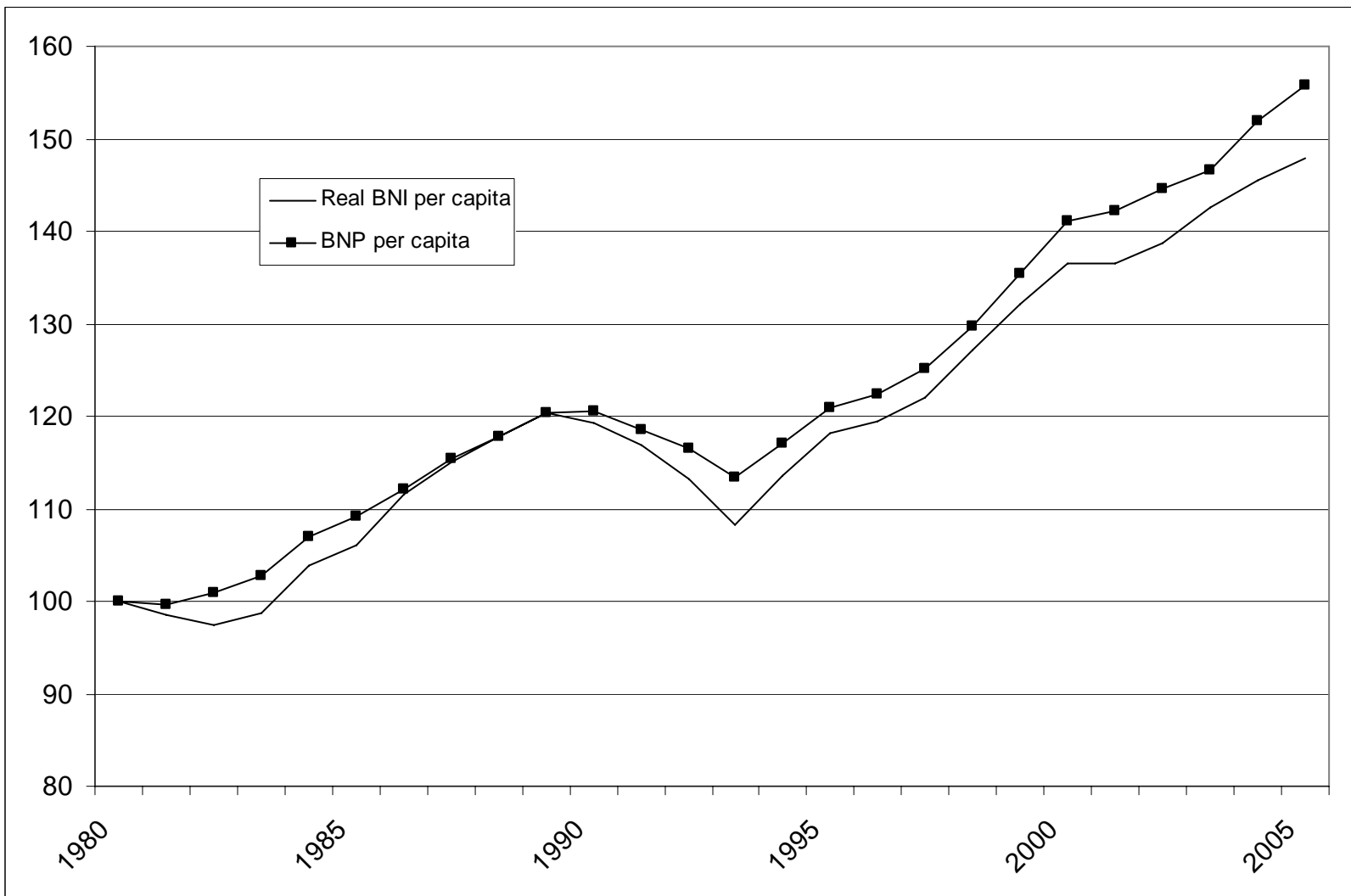
Olika "inkomstmått"

Nominell BNP = Bruttonationalprodukt (GDP = Gross Domestic Product) = det samlade förädlingsvärdet som produceras i ett land

BNP i fasta priser (GDP in constant prices) fås genom att deflatera (dividera) nominell BNP med prisindex för inhemsk produktion

Real BNI = Bruttonationalinkomst (GNI = Gross National Income) = BNP + nettoinkomster från utlandet deflaterat med prisindex för *inhemsk användning* (konsumtion + investeringar) ger ett mått på köpkraften för våra inkomster.

- **BNP i fasta priser och real BNI tenderar att utvecklas olika om *terms of trade* (bytesförhållandet = kvoten mellan export- och importpriser) förändras, eftersom *importpriser* ingår i deflatorn för real BNI och *exportpriser* i deflatorn för BNP i fasta priser.**

Real BNI och BNP per capita 1980-2005 (index 1980=100)

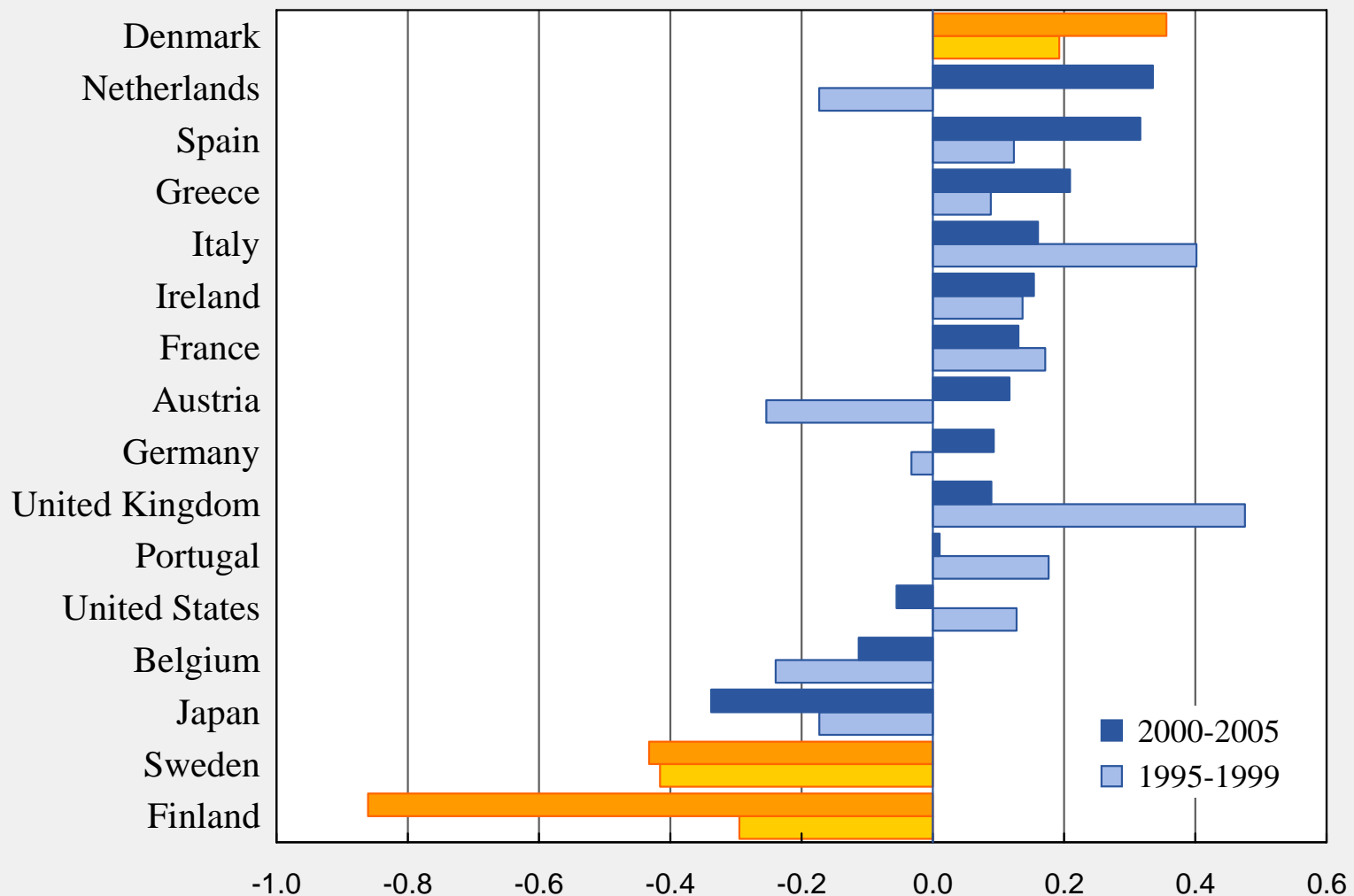
Table 4.3
GDP growth per capita (annual averages), percent, 1970-2005

	1970-79	1980-89	1990-94	1995-99	2000-05
Denmark	1.8	1.6	1.8	2.2	1.0
Finland	2.9	3.0	-2.5	4.1	2.0
Sweden	1.6	2.1	-0.8	2.8	1.8
Weighted average Scandinavian countries	2.0	2.2	-0.5	3.0	1.6
Austria	3.6	1.9	1.4	2.7	1.0
Belgium	3.0	1.7	1.0	2.1	1.0
France	2.8	1.6	0.5	2.1	0.9
Germany	2.8	1.9	4.7	1.5	0.6
Greece	4.0	0.3	0.4	2.6	3.9
Ireland	3.3	2.7	2.8	8.3	3.7
Italy	2.5	2.3	0.8	1.4	0.1
Netherlands	2.2	1.5	1.1	3.2	0.3
Portugal	3.5	2.9	1.1	3.7	0.1
Spain	2.7	2.4	1.0	3.5	1.6
Weighted average euro area	2.7	1.9	2.0	2.1	0.9
UK	2.3	2.7	1.1	2.7	2.0
US	2.5	2.4	1.1	3.0	1.5

Sources: OECD Economic Outlook and National Accounts Databases.

Fig. 4.2

Annual average command GDP per capita adjustment Percentage points, 1995-2005

Note: To calculate command GDP, nominal exports are deflated by the import deflator (with the motivation that the purpose of exports is to pay for current or future imports). See OECD (2006a) for details.

Source: OECD Economic Outlook Database; calculations by the EEAG.

EEAG Report 2007

Produktionsfunktion

$$Y = F(K, L)$$

$$Y = AF(K, L) \quad A = \text{total faktorproduktivitet}$$

Generellt gäller:

$$\frac{\Delta Y}{Y} \approx \frac{\Delta A}{A} + \alpha \frac{\Delta K}{K} + (1-\alpha) \frac{\Delta L}{L}$$

α = kapitalets inkomstandel

$1-\alpha$ = arbetskraftens inkomstandel

BNP-tillväxt = den totala faktorproduktivitetens tillväxt
+ bidrag från kapitalstockens tillväxt
+ bidrag från arbetskraftens tillväxt

Growth accounting

Solow-residualen beräknas som

$$\frac{\Delta A}{A} \approx \frac{\Delta Y}{Y} - \alpha \frac{\Delta K}{K} - (1-\alpha) \frac{\Delta L}{L}$$

Cobb-Douglasproduktionsfunktion

$$Y = AF(K, L) = AK^\alpha L^{1-\alpha}$$

K , L och A och därmed också Y kan betraktas som funktioner av tiden.
 \therefore kan vi skriva

$$Y(t) = A(t)K(t)^\alpha L(t)^{1-\alpha}$$

Logaritmering ger:

$$\ln Y(t) = \ln A(t) + \alpha \ln K(t) + (1-\alpha) \ln L(t)$$

$$\ln Y(t) = \ln A(t) + \alpha \ln K(t) + (1-\alpha) \ln L(t)$$

Derivering m.a.p. tiden ger:

$$\frac{d \ln Y(t)}{dt} = \frac{d \ln A(t)}{dt} + \alpha \frac{d \ln K(t)}{dt} + (1-\alpha) \frac{d \ln L(t)}{dt}$$

$$\frac{dY}{dt} \cdot \frac{1}{Y} = \frac{dA}{dt} \cdot \frac{1}{A} + \alpha \frac{dK}{dt} \cdot \frac{1}{K} + (1-\alpha) \frac{dL}{dt} \cdot \frac{1}{L}$$

Kalla $\frac{dY}{dt} = \dot{Y}$, $\frac{dA}{dt} = \dot{A}$, $\frac{dK}{dt} = \dot{K}$ och $\frac{dL}{dt} = \dot{L}$

\therefore har vi

$$\frac{\dot{Y}}{Y} = \frac{\dot{A}}{A} + \alpha \frac{\dot{K}}{K} + (1-\alpha) \frac{\dot{L}}{L}$$

$\alpha =$ vinstandel

$1-\alpha =$ löneandel

Följaktligen gäller:

$$\frac{\Delta Y}{Y} \approx \frac{\Delta A}{A} + \alpha \frac{\Delta K}{K} + (1-\alpha) \frac{\Delta L}{L}$$

Vinstmaximering

$$\pi = PY - RK - WL = PAK^\alpha L^{1-\alpha} - RK - WL$$

$$\frac{d\pi}{dK} = \alpha PAK^{\alpha-1} L^{1-\alpha} - R = 0$$

$$\frac{d\pi}{dL} = (1-\alpha)PAK^\alpha L^{-\alpha} - W = 0$$

\therefore är

$$\alpha = \frac{R}{PAK^{\alpha-1} L^{1-\alpha}} = \frac{RK}{PAK^\alpha L^{1-\alpha}} = \frac{RK}{PY}$$

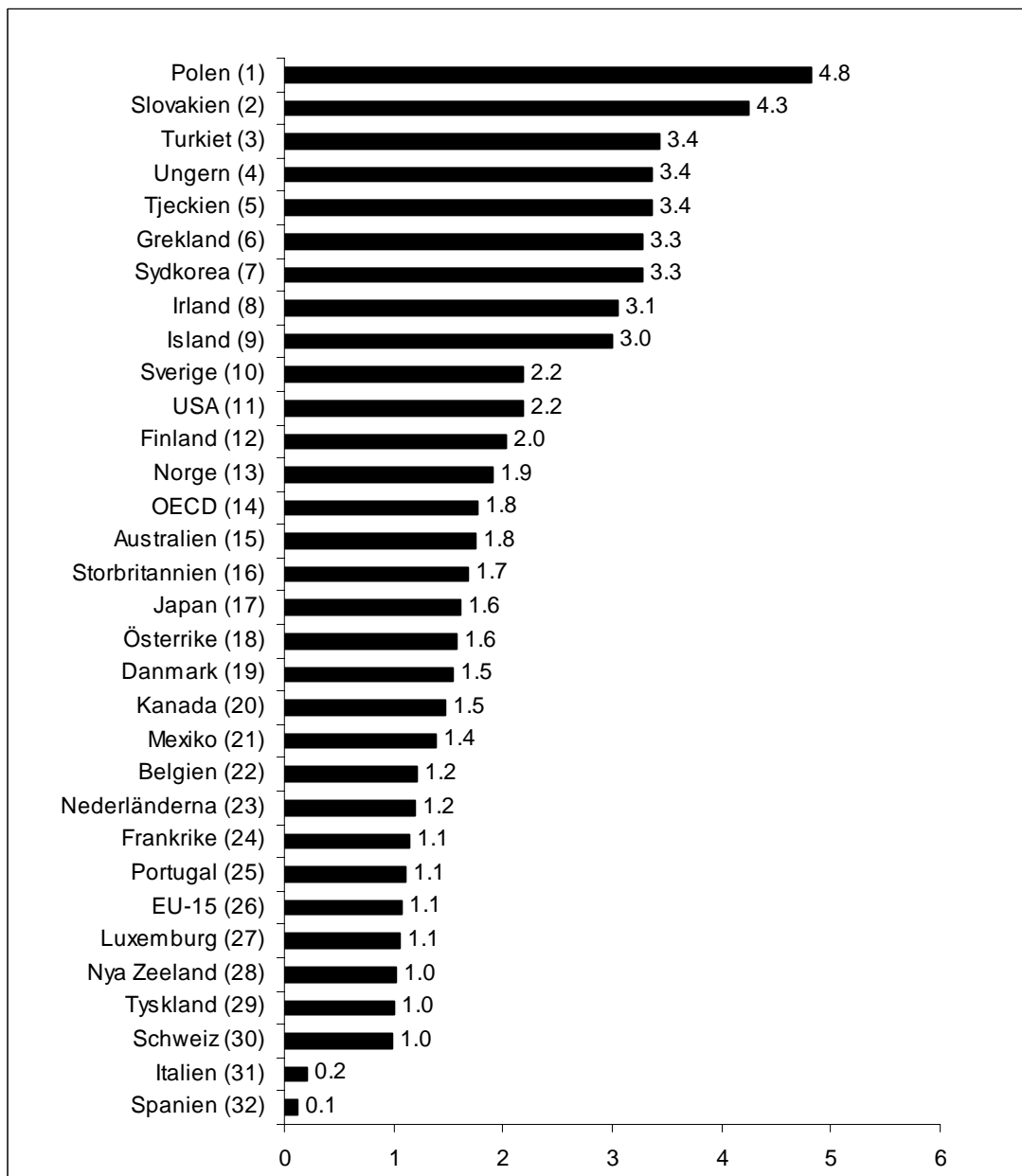
$$1-\alpha = \frac{W}{PAK^\alpha L^{-\alpha}} = \frac{WL}{PAK^\alpha L^{1-\alpha}} = \frac{WL}{PY}$$

1995-2000

	Sweden	UK	Germany
GDP growth	3.5	3.3	1.7
<i>Contribution from:</i>			
IT capital	0.8	0.8	0.3
Non-IT capital	0.4	0.6	0.3
Labour	0.7	0.7	-0.4
TFP	1.7	1.2	1.5

2000-2004

	Sweden	UK	Germany
GDP growth	2.1	2.3	0.5
<i>Contribution from:</i>			
IT capital	0.4	0.3	0.2
Non-IT capital	0.2	0.5	0.2
Labour	-0.4	0.2	-0.5
TFP	1.9	1.3	0.6

Tillväxtbokföring (Growth accounting)

$$\frac{\Delta Y}{Y} = \alpha \frac{\Delta K}{K} + (1-\alpha) \frac{\Delta L}{L} + \frac{\Delta A}{A}$$

BN P-tillväxt = Bidrag från kapitaltillväxt + bidrag från arbetskraftstillväxt + tillväxt av total faktorproduktivitet

$$\frac{\Delta Y}{Y} - \frac{\Delta L}{L} = \alpha \frac{\Delta K}{K} + (1-\alpha) \frac{\Delta L}{L} + \frac{\Delta A}{A} - \frac{\Delta L}{L}$$

$$\frac{\Delta Y}{Y} - \frac{\Delta L}{L} = \alpha \left(\frac{\Delta K}{K} - \frac{\Delta L}{L} \right) + \frac{\Delta A}{A}$$

Produktivitetstillväxt = Bidrag från ”capital deepening” + tillväxt av total faktorproduktivitet

Capital deepening: Ökning av kapitalstocken i förhållande till arbetskraften (kapitalintensiteten)

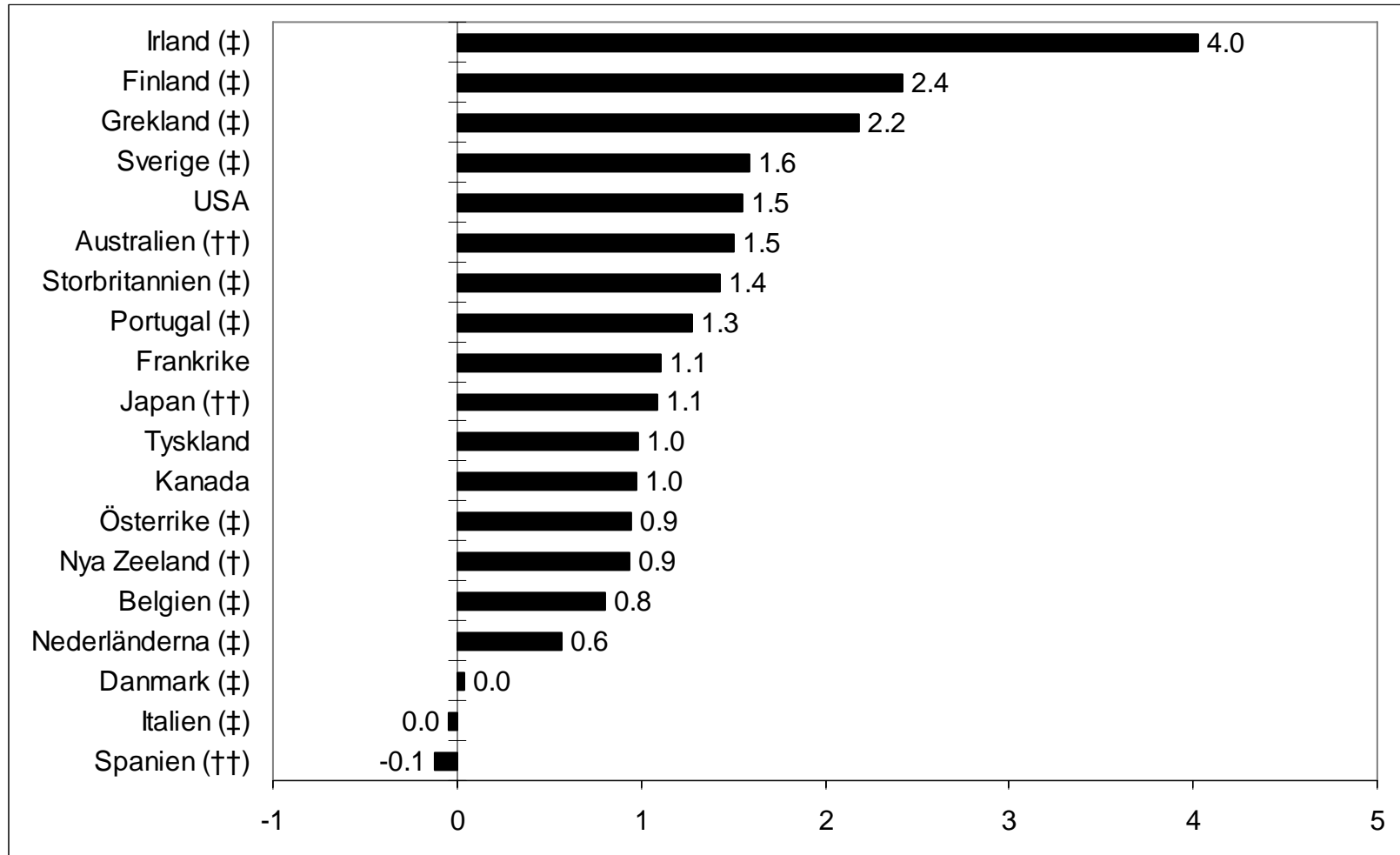
Capital deepening kan delas upp i ”ICT capital deepening” och ”non-ICT capital deepening”

Table 4.5

Contributions to average annual growth in GDP per hour, percentage points, 1990–2004

	Growth in GDP per hour	Contribution from ICT capital deepening	Contribution from non-ICT capital deepening	Total factor productivity growth
Denmark				
1990–94	2.4	0.6	0.5	1.3
1995–99	1.8	1.0	0.5	0.3
2000–04	1.4	0.5	1.0	-0.1
Finland				
1990–94	2.1	0.5	1.1	0.5
1995–99	2.7	0.5	-0.7	2.8
2000–04	2.8	0.6	0.2	2.0
Sweden				
1990–94	2.0	0.5	0.7	0.7
1995–99	2.4	1.0	0.2	1.2
2000–04	2.6	0.4	0.3	1.9
Average Scandinavian countries				
1990–94	2.2	0.5	0.8	0.9
1995–99	2.3	0.9	0.0	1.4
2000–04	2.3	0.5	0.5	1.3
Austria				
1990–94	0.9	0.3	0.6	0.0
1995–99	3.2	0.6	0.8	1.8
2000–04	1.4	0.4	0.8	0.2
Belgium				
1990–94	2.9	0.5	0.9	1.6
1995–99	2.7	0.9	0.2	1.5
2000–04	0.6	0.4	-0.1	0.3
France				
1990–94	1.5	0.2	1.3	0.0
1995–99	2.1	0.4	0.6	1.1
2000–04	1.5	0.2	0.9	0.5
Germany				
1990–94	3.0	0.4	0.9	1.8
1995–99	1.9	0.5	0.4	1.0
2000–04	1.2	0.3	0.3	0.6

Årlig total faktorproduktivitetsstillväxt inom några OECD-länder 1995-2005 (procent)

Förklaringar till svensk produktivitetstillväxt

- **Stora bidrag både från ”ICT-producing” och ”ICT-using” sectors**
- **Betydande avregleringar på många produkt- och tjänstemarknader**
 - **låg nivå**
 - **tidigare avregleringar än i EU-länderna på kontinenten**
- **Förhållandevis hög utbildningsnivå (komplementaritet mellan utbildning och ICT)**
- **FoU-satsningar**

Vad bestämmer tillväxten?

- Lång sikt (20-30 år)
 - Den totala faktorproduktivitetsens tillväxt
 - Kapitalstockens tillväxt
- Kort sikt (från år till år)
 - Efterfrågans utveckling och kapacitetsutnyttjandet
- Medellång sikt (10 år)
 - Arbetsmarknadens funktionssätt och jämviktssysselsättningen

Table 4.12

Hours worked

	Average annual hours worked per person of working age, 2005 ^a	Rank	Average annual hours worked per employed person, 2005	Rank	Revised annual hours worked per employed person, 2002 ^b	Rank
Denmark	1171	9	1551	16	1410	13
Finland	1133	13	1666	11	1491	9
Sweden	1166	10	1587	15	1349	14
Average Scandinavian countries	1158	-	1601	-	1417	-
Austria	1122	14	1636	13	1497	8
Belgium	936	20	1534	18	1451	12
France	956	18	1535	17	1467	11
Germany	940	19	1435	19	1480	10
Greece	1238	6	2053	2	1816	1
Ireland	1099	15	1638	12	1585	5
Italy	1030	16	1791	6	1533	7
Netherlands	984	17	1367	20	1223	15
Portugal	1137	12	1685	9	1688	2
Spain	1141	11	1775	7	1639	3
Euro area except Finland	1043	-	1645	-	1538	-
Switzerland	1258	5	1629	14	1586	4
UK	1214	8	1672	10	1546	6
US	1290	4	1804	5	-	-
Australia	1297	3	1811	3	-	-
New Zealand	1350	2	1809	4	-	-
Average Anglo-Saxon countries	1288	-	1774	-	-	-
Japan	1230	7	1775	7	-	-
South Korea	1525	1	2394	1	-	-

Notes: ^{a)} Average annual hours worked per person of working age have been calculated as hours per employed person times the employment rate. Hours worked per employed person for Korea and Switzerland are for 2004, employment rates for Sweden and the Netherlands are for 2004. – ^{b)} Absences due to sickness and parental leave have been counted twice to adjust for underreporting by respondents in labour force surveys.

Source: For average annual hours worked per person of working age and average annual hours worked per employed person: OECD (2006c). For revised annual hours worked per employed person: OECD (2004a).

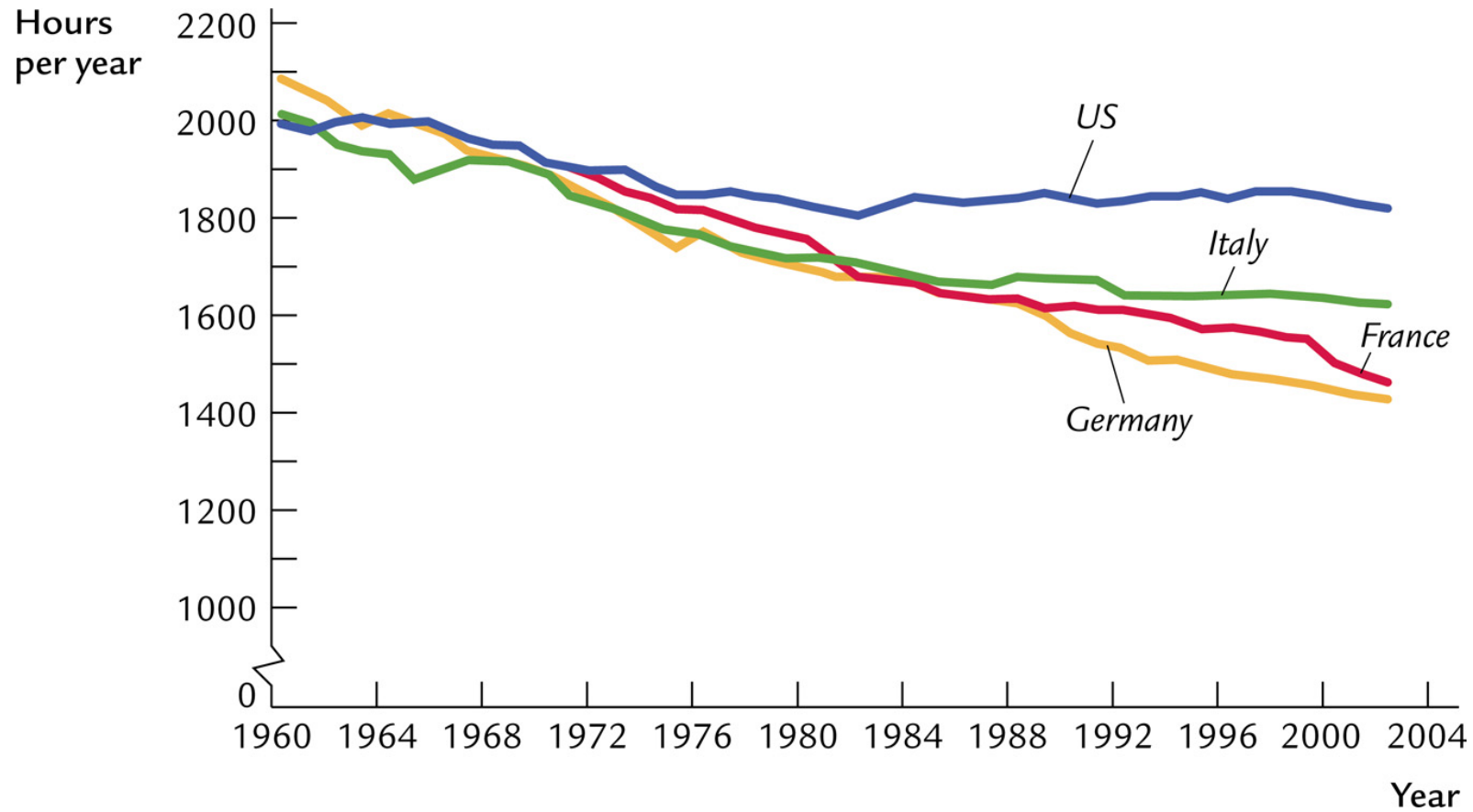

Figure 6.5 Annual Hours Worked per Employed Person
Mankiw: Macroeconomics, Sixth Edition
Copyright © 2007 by Worth Publishers

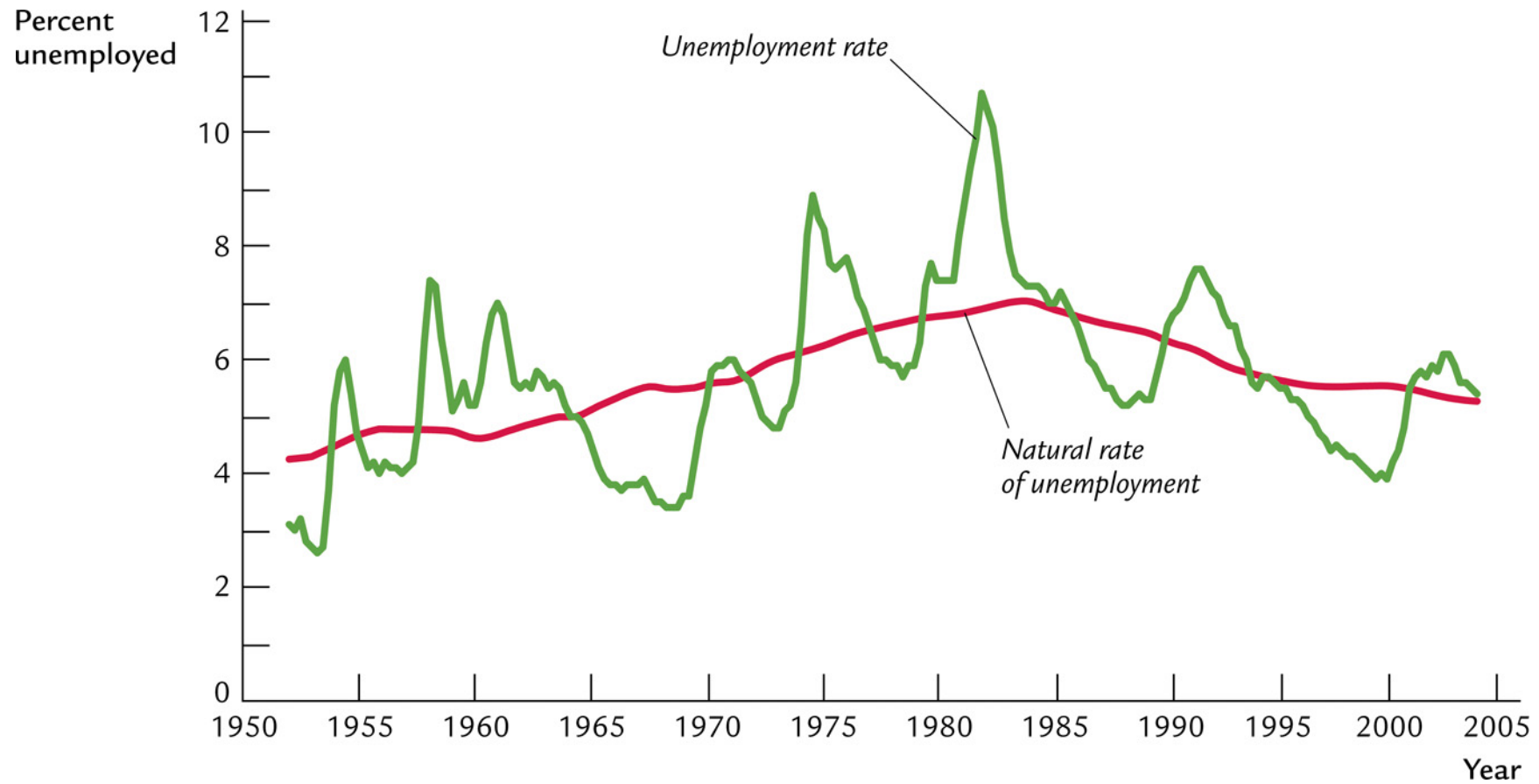

Figure 6.1 The Unemployment Rate and the Natural Rate of Unemployment in the United States

Mankiw: Macroeconomics, Sixth Edition

Copyright © 2007 by Worth Publishers

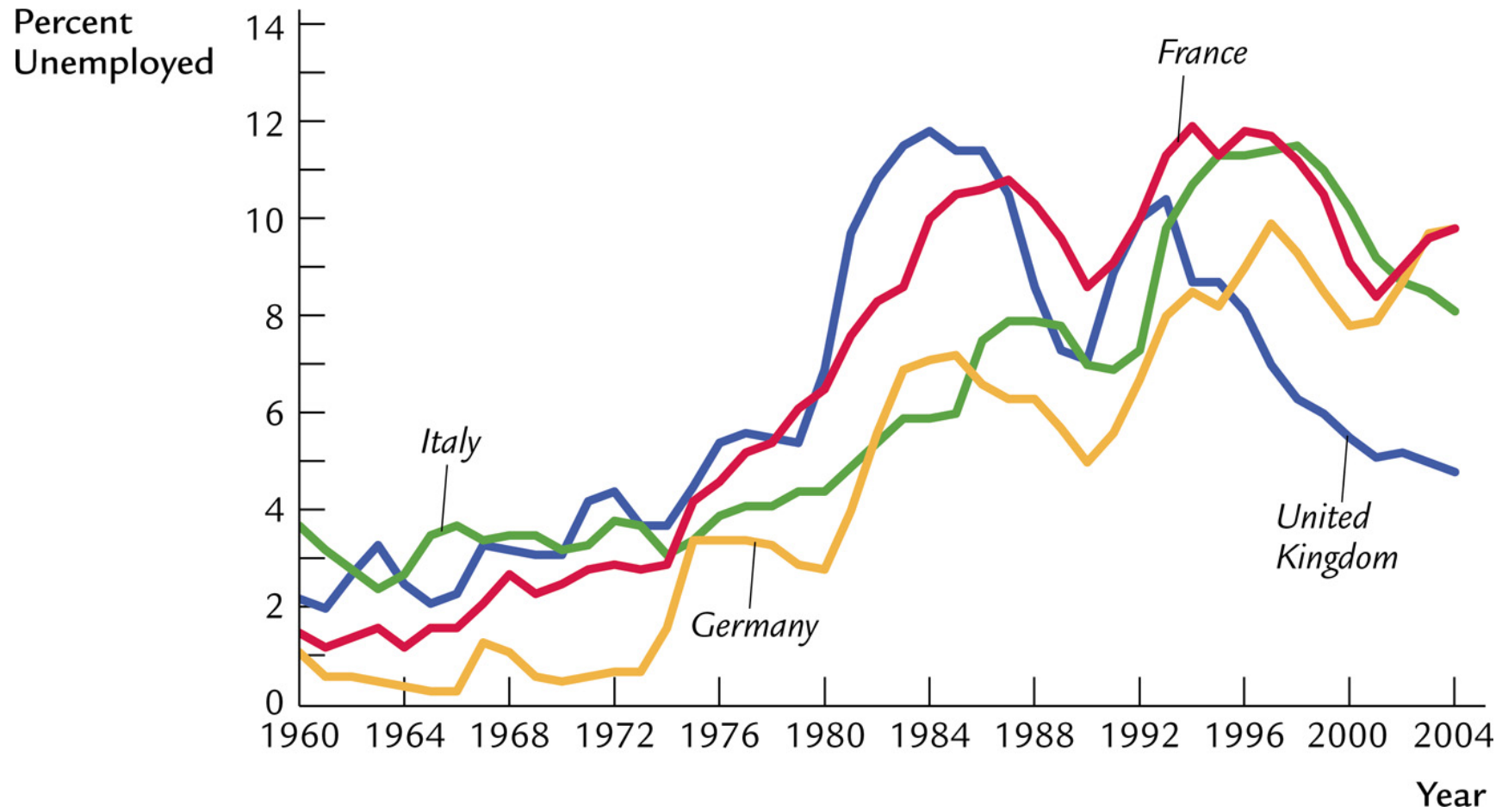
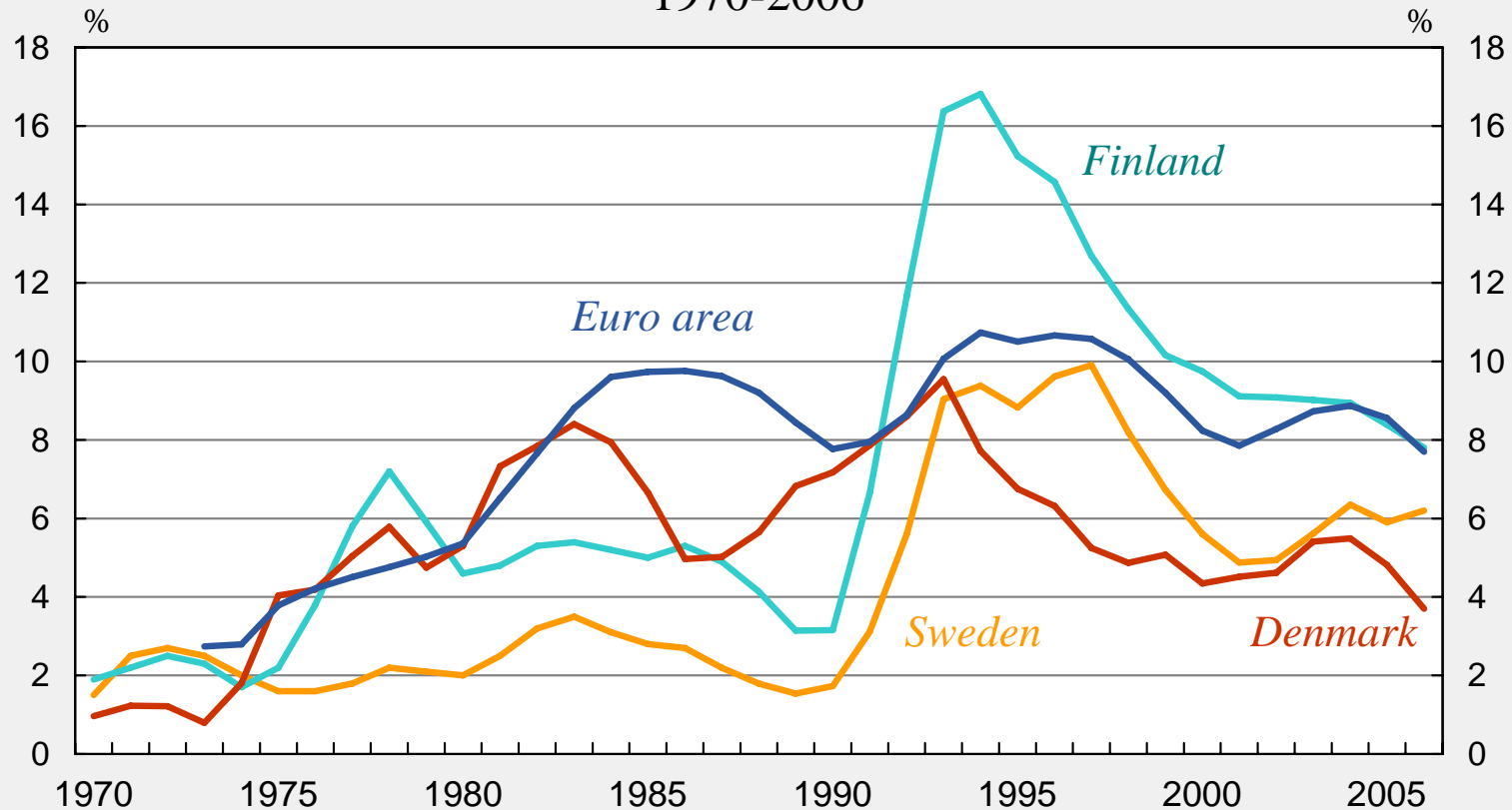

Figure 6.4 Unemployment in Europe
Mankiw: Macroeconomics, Sixth Edition
Copyright © 2007 by Worth Publishers

Fig. 4.6

Standardised unemployment rates, percentages of labour force 1970-2006

Note: For Denmark and the euro area, standardised unemployment rates for earlier years have been constructed from non-standardised unemployment rates by adjusting these for differences in overlapping five-year averages. The 2006 unemployment figures have been obtained by adjusting non-standardised figures from OECD (2006d), for differences in overlapping five-year average between non-standardised and standardised series.

Sources: OECD Economic Outlook Database, OECD (2006c) and OECD (2006d).

EEAG Report 2007

Table 4.10
Employment rates, percentages of population in various age and gender groups, 2005

	Total 15–64	Men 15–64	Women 15–64	Total 15–24	Total 25–54	Total 55–64
Denmark	75.5	80.1	70.8	62.0	83.9	59.8
Finland	68.0	69.4	66.5	39.2	81.7	52.6
Sweden ^a	73.5	75.0	71.8	51.5	82.9	69.5
Average Scandinavian countries	72.3	74.8	62.7	50.9	82.8	60.6
Austria	68.6	75.4	62.0	53.1	82.6	31.8
Belgium	61.0	67.7	54.1	26.6	78.3	32.1
France	62.3	67.8	56.9	26.0	79.6	40.7
Germany	65.5	71.4	59.6	42.6	77.4	45.5
Greece	60.3	74.5	46.2	25.3	74.3	41.6
Ireland	67.1	76.2	58.0	46.3	78.0	51.7
Italy	57.5	69.7	45.3	25.5	72.2	31.4
Netherlands ^a	72.0	78.8	65.0	63.6	81.5	44.8
Portugal	67.5	73.4	61.7	36.1	80.8	50.5
Spain	64.3	76.4	51.9	41.9	74.7	43.1
Average euro area except Finland	63.4	71.7	55.2	36.2	76.9	41.0
Switzerland	77.2	83.9	70.4	59.9	85.1	65.0
UK	72.6	78.6	66.8	58.1	81.1	56.8
US	71.5	77.6	65.6	53.9	79.3	60.8
Australia	71.6	78.5	64.7	63.6	78.8	53.7
New Zealand	74.6	81.5	68.0	56.9	82.0	69.7
Average Anglo-Saxon countries	72.6	79.1	66.3	58.1	80.3	60.3
Japan	69.3	80.4	58.1	40.9	79.0	63.9
South Korea	63.7	75.0	52.5	29.9	73.4	58.7

Note: ^{a)} 2004.

Sources: OECD LFS Database and OECD (2006c).

Table 4.11

Contributions to differences in total employment rates relative to the euro area average
from differences in employment rates for various gender and age groups, 2005^{a)}

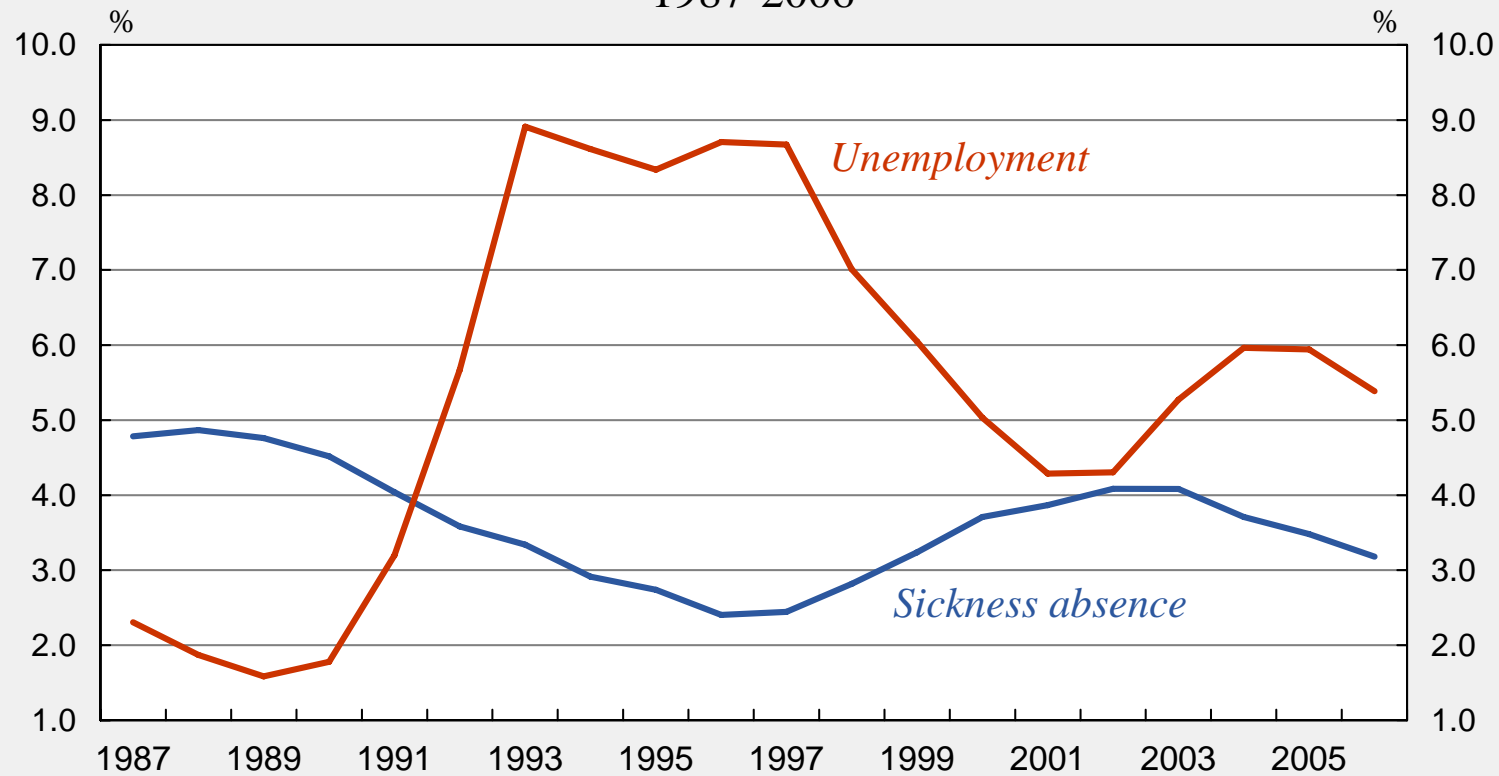
	Total 15–64	Men 15–64	Women 15–64	Total 15–24	Total 25–54	Total 55–64
Denmark	12.1	4.2	7.8	4.1	4.3	3.7
Finland	4.6	-1.2	5.7	0.3	2.4	1.9
Sweden ^{b)}	10.1	1.7	8.3	1.0	3.5	5.6
Average Scandinavian countries	9.2	1.6	7.5	1.7	3.5	4.0
Austria	5.2	1.8	3.5	3.0	3.8	-1.5
Belgium	-2.4	-2.0	-0.4	-1.7	1.0	-1.4
France	-1.1	-2.0	1.0	-2.4	1.4	0.0
Germany	2.1	-0.2	2.3	1.1	0.3	0.7
Greece	-3.1	1.4	-4.4	-1.8	-1.6	0.2
Ireland	3.7	2.3	1.5	1.9	0.6	1.3
Italy	-5.9	-1.0	-4.8	-1.5	-2.8	-1.5
Netherlands ^{b)}	8.6	3.6	5.0	4.9	3.0	0.7
Portugal	4.1	0.8	3.4	0.0	2.6	1.6
Spain	0.9	2.4	-1.5	1.3	-1.1	0.6
Average euro area except Finland	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Switzerland	13.8	6.1	7.7	4.1	5.4	4.3
Australia	8.2	3.4	4.9	5.4	1.1	1.8
New Zealand	11.2	4.8	6.6	4.2	3.0	4.1
UK	9.2	3.4	6.0	3.7	2.6	2.9
US	8.1	2.9	5.4	3.4	1.6	3.2
Average Anglo-Saxon countries	8.3	3.0	5.5	3.5	1.8	3.1
Japan	5.9	4.4	1.6	0.6	1.0	4.5
Korea	0.3	1.6	-1.2	-0.6	-1.9	2.8

Notes: ^{a)} Column 2, labeled "Total 15–64", shows how much higher the total employment rate is than the average for the euro area (except Finland). Columns 3 and 4 decompose this difference into contributions in percentage points from males and females, respectively. Columns 5–7 decompose the difference instead in contributions from different age groups. – ^{b)} 2004.

Source: OECD (2006c).

Fig. 4.13

Sickness absence and unemployment in Sweden 1987-2006

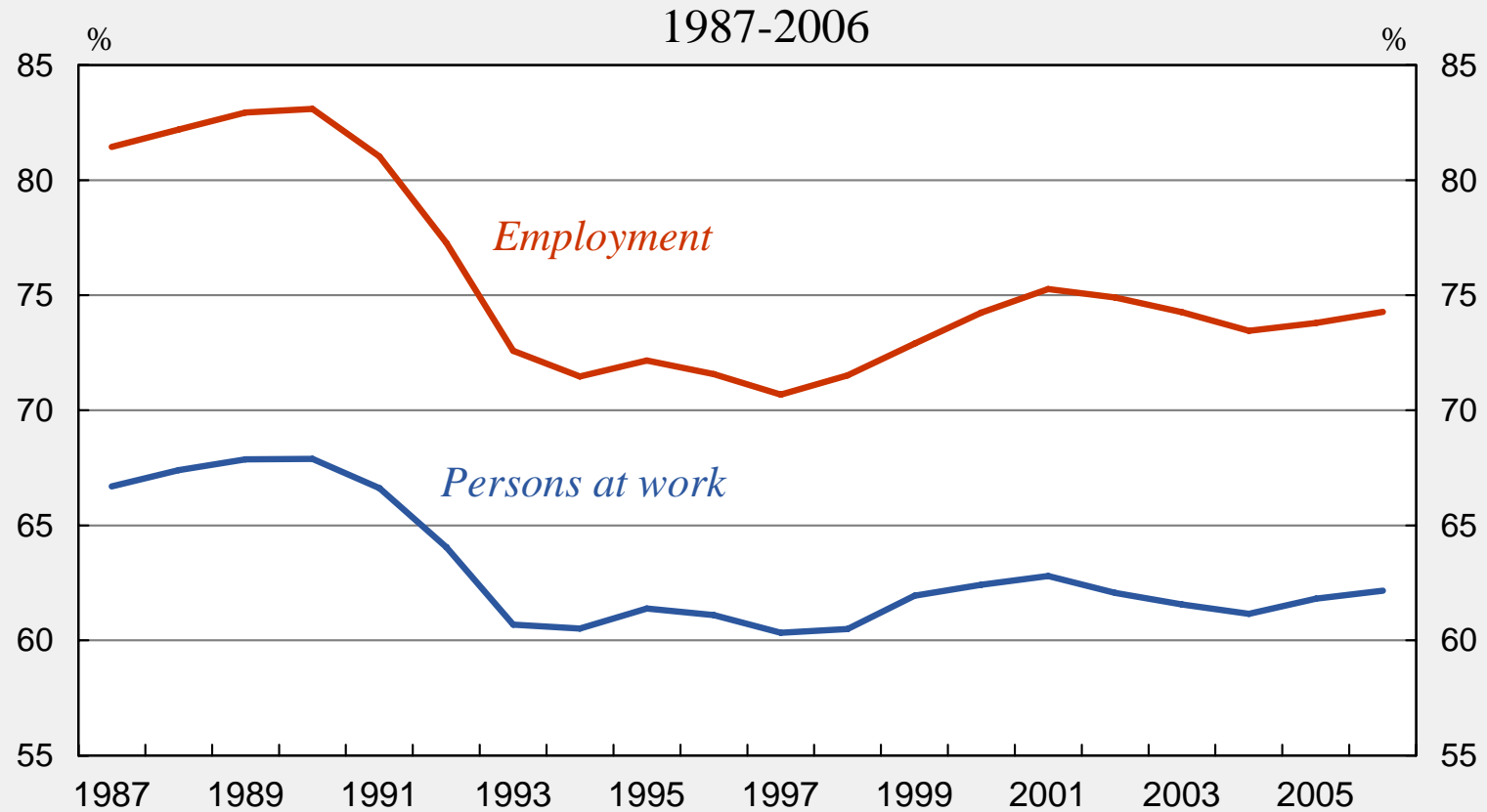
Note: Sickness absence is measured as a percentage of the employed. Unemployment is measured as a percentage of the labour force.

Sources: Konjunkturinstitutet, Stockholm and SCB, Stockholm.

EEAG Report 2007

Fig. 4.14

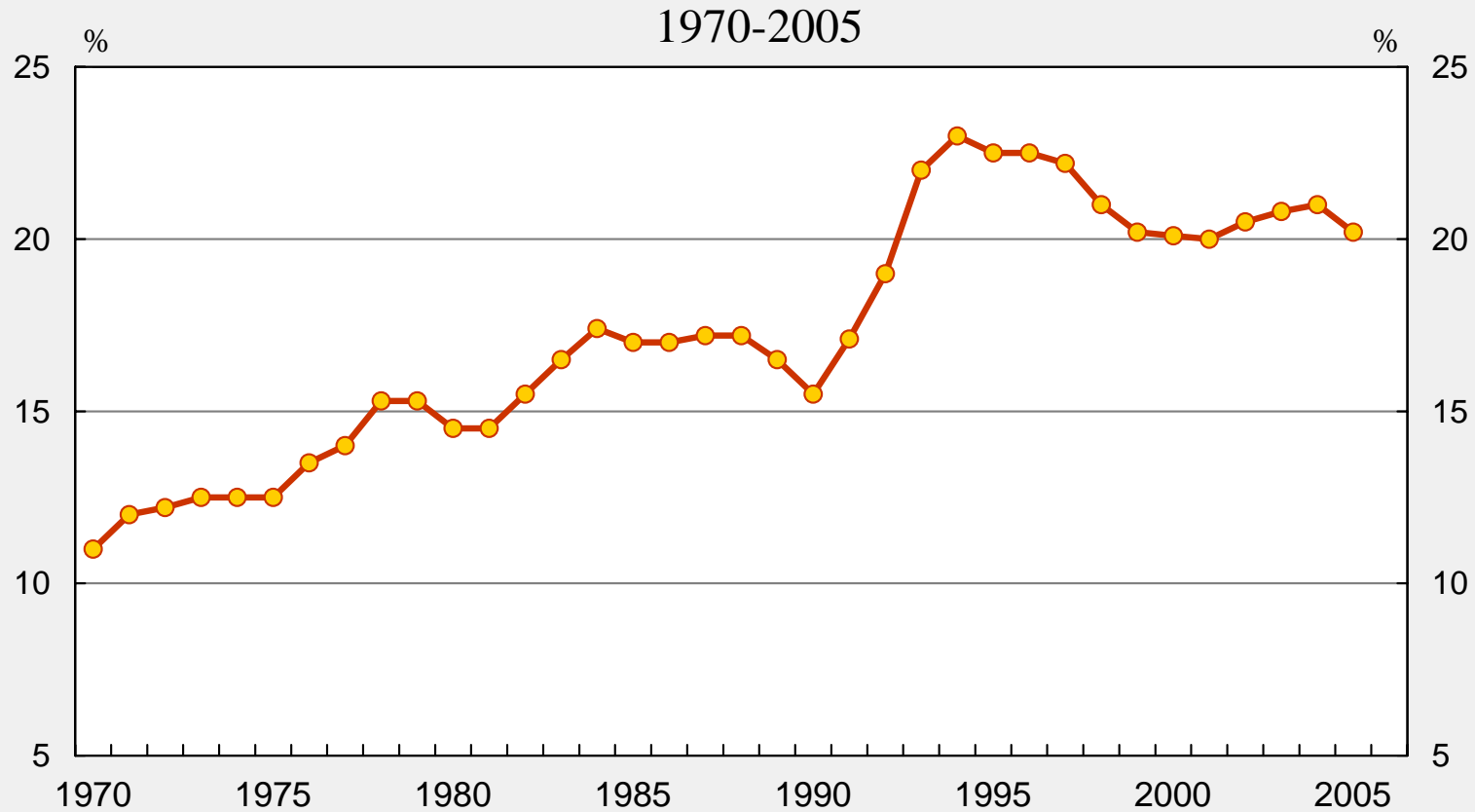
Persons at work and in employment as percentages of working-age population in Sweden

Sources: Konjunkturinstitutet, Stockholm and SCB, Stockholm.

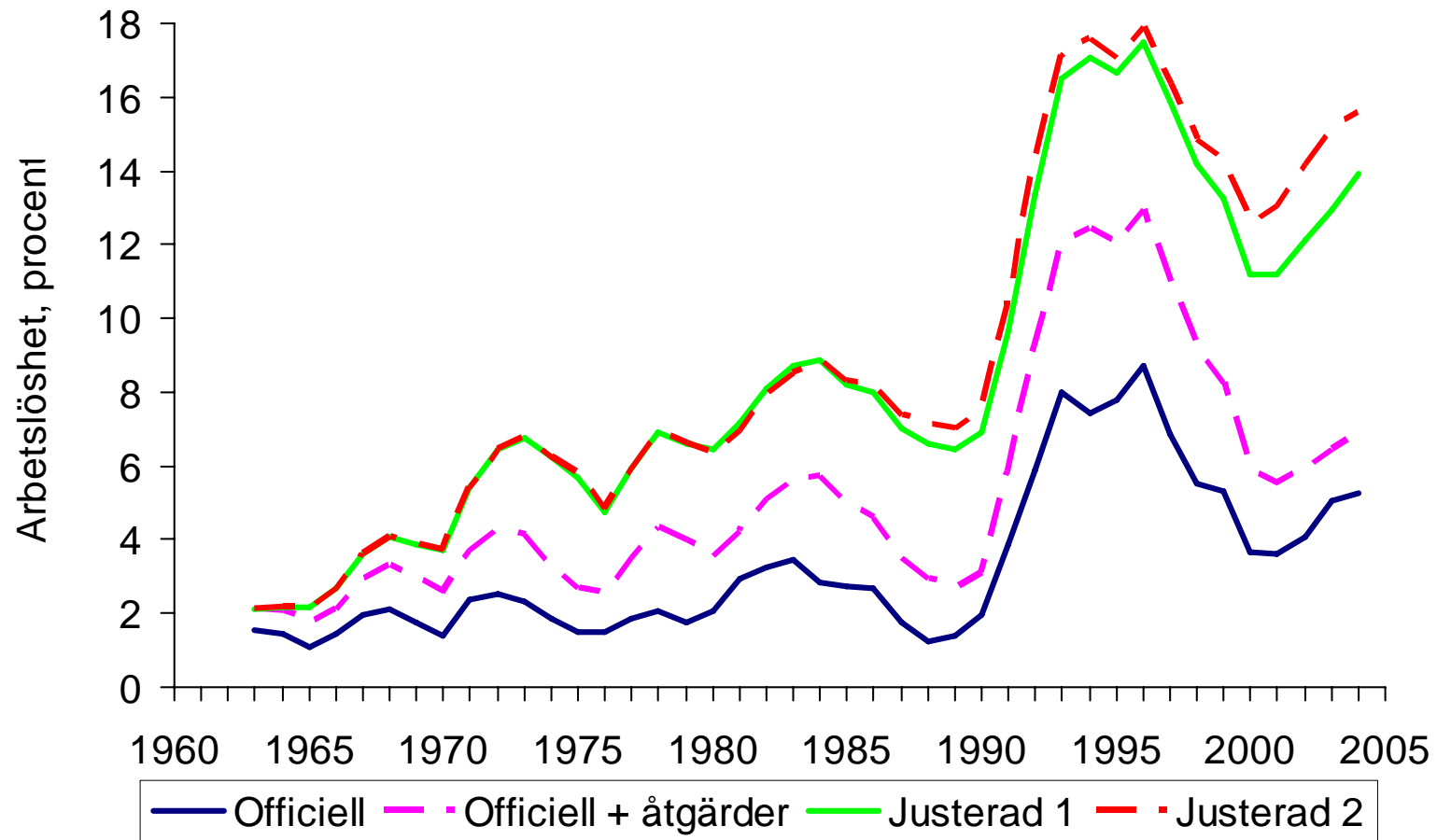
Fig. 4.15

Share of population 20-64 years receiving social insurance benefits (full-year equivalents) in Sweden

Note: Social benefits include sickness pay (from employers), sickness benefits, disability pensions, unemployment benefits and social assistance.

Source: Socialförsäkringsutredningen (2006).

Arbetslöshetens orsaker

1. Otillräcklig efterfrågan – det keynesianska synsättet

- konjunkturarbetslöshet
- cyklisk arbetslöshet

2. Dåligt fungerande arbetsmarknad – det neoklassiska synsättet

- jämviktsarbetslöshet (equilibrium rate of unemployment)
- naturlig arbetslöshet (natural rate of unemployment)
- NAIRU (non-accelerating inflation rate of unemployment), dvs den arbetslöshet vid vilken inflationstakten kan hållas konstant
- NAWRU (non-accelerating wage rate of unemployment), dvs den arbetslöshet vid vilken löneökningstakten kan hållas konstant
- strukturarbetslöshet
- friktionsarbetslöshet

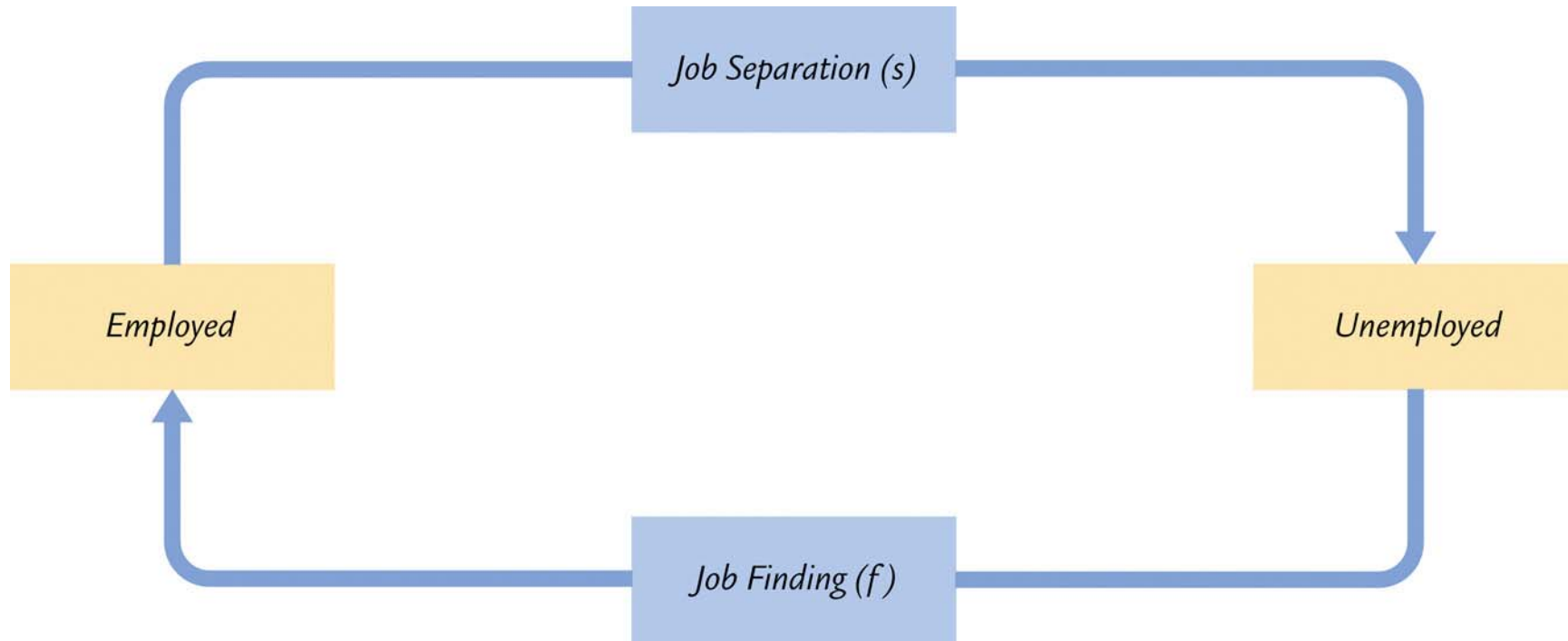

Figure 6.2 The Transitions Between Employment and Unemployment
Mankiw: Macroeconomics, Sixth Edition Copyright © 2007 by Worth Publishers

Arbetslösheten och flödena på arbetsmarknaden

U = antal arbetslösa

E = antal sysselsatta

L = arbetskraften

s = sannolikheten att sluta en anställning under en viss period
(andelen av de anställda som slutar)

f = sannolikheten för en arbetslös att få arbete under en viss
period (andelen av de arbetslösa som får arbete)

Stationär jämvikt

- Konstant sysselsättning och arbetslöshet från period till period

Inflöde till sysselsättning = Utflöde ur sysselsättning

Utflöde ur arbetslöshet = Inflöde i arbetslöshet

$$fU = sE$$

$$f \cdot U = s \cdot (L - U)$$

$$f \cdot U/L = s \cdot (1 - U/L)$$

$$U/L = s/(s + f)$$

Arbetslöshetsprocenten = sannolikheten sluta en anställning/
(sannolikheten sluta en anställning + sannolikheten få ett jobb)

$$U/L = s/(s + f)$$

$$s = 0,01, f = 0,20 \Rightarrow U/L = 0,01/0,21 \approx 0,05$$

Arbetslösheten ökar om utflödet ur sysselsättning (s) ökar eller utflödet ur arbetslöshet (f) minskar

$$s = 0,02, f = 0,20 \Rightarrow U/L = 0,02/0,22 \approx 0,09$$

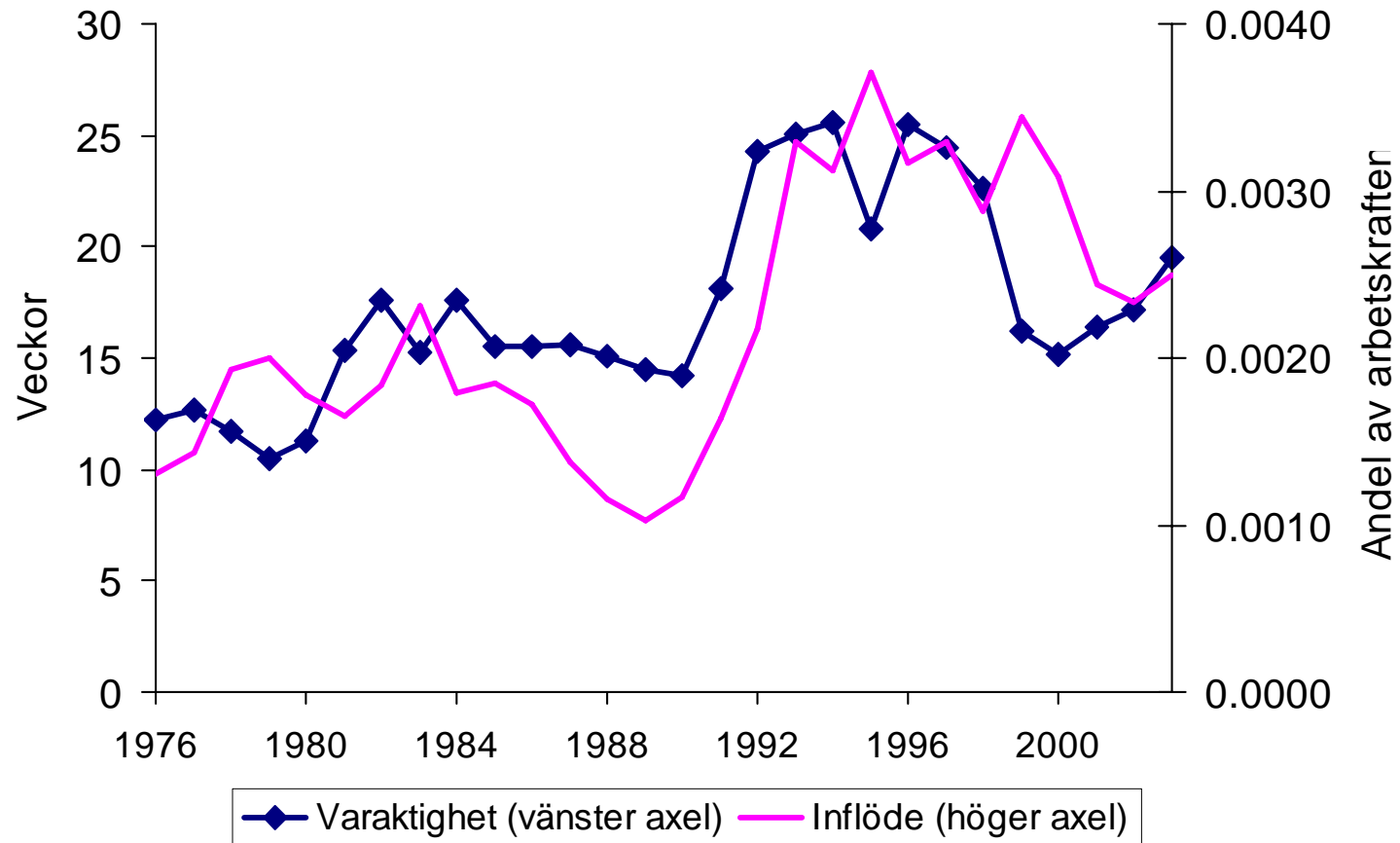
$$s = 0,01, f = 0,10 \Rightarrow U/L = 0,01/0,11 \approx 0,09$$

Ett skäl till att f kan minska är att andelen långtidsarbetslösa ökar och att sannolikheten för dem att få arbete är lägre än för korttidsarbetslösa

- **bestående arbetslöshet – persistens – hysteresis**

NBER-RAPPORTEN II

Inflöde till arbetslöshet och arbetslöshetens varaktighet 1976-2003

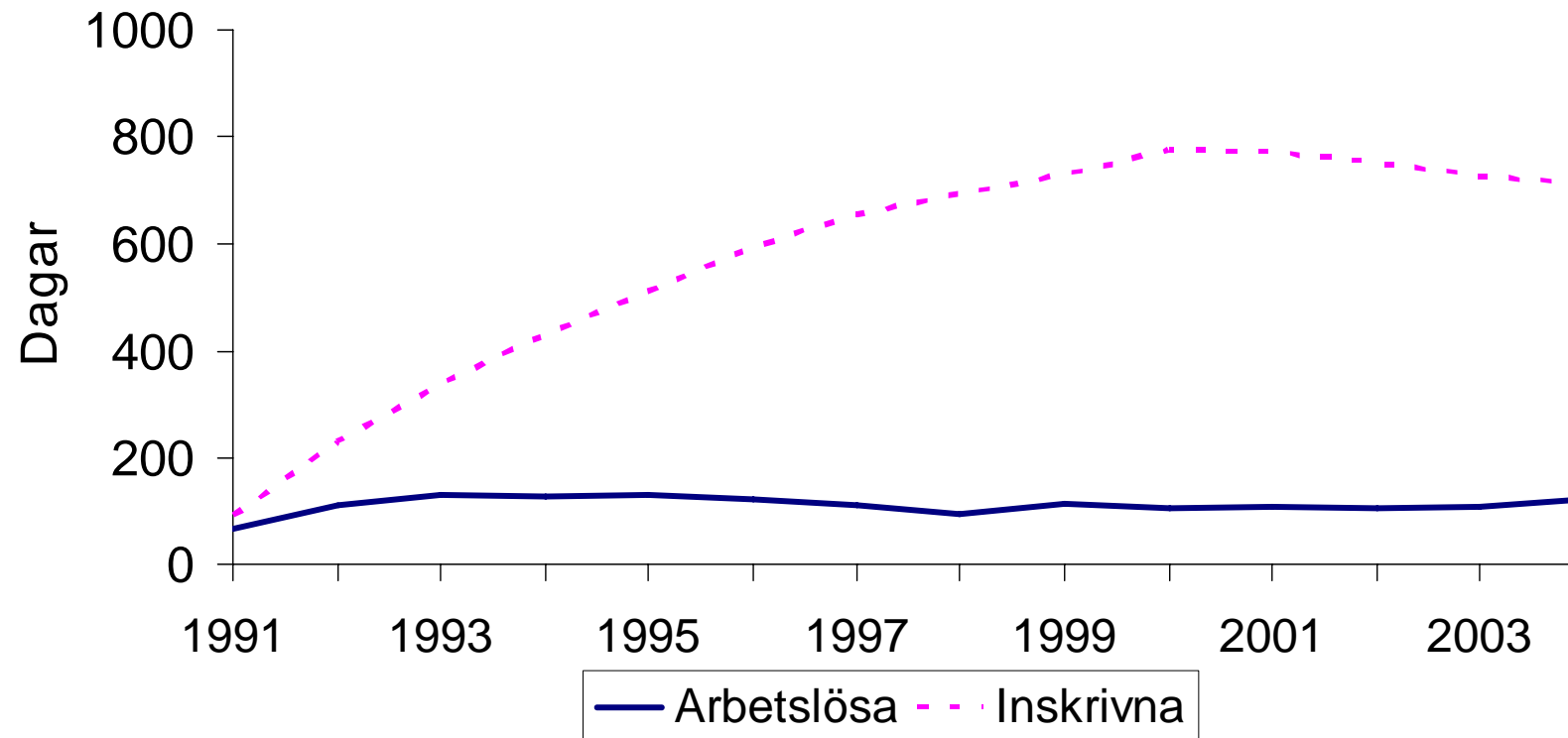

S

Orsaker till långtidsarbetslösas svårigheter att få arbete

- **Demotivation (discouraged worker effect) – i värsta fall utslagning**
- **Lägre produktivitet på grund av förlust av humankapital under arbetslöshetsperiod**
- **Statistisk diskriminering av arbetsgivarna (i genomsnitt är de långtidsarbetslösa mindre produktiva): av större betydelse ju mindre strikt anställningsskyddet är**
- **Lönebildningen styrs av ”insiders” och det är inte i deras intresse att sätta lönerna så att arbetslösa ”outsiders” får jobb**

NBER-RAPPORTEN II

Arbetslöshets- och inskrivningstider 1991-2004

Arbetslöshetsförsäkringen och arbetslösheten

- **En generös arbetslöshetsförsäkring är välfärdshöjande därför att den utjämnar individens inkomster över tiden**
- **Men en generös arbetslöshetsförsäkring ökar också jämviktsarbetslösheten**
 - **svagare incitament söka effektivt efter arbete**
 - **reservationslönen (den lägsta lönen som en arbetslös kan tänka sig ta ett arbete till) ökar**
 - **särskilt problem om lägre produktivitet (lön) på nytt jobb: ersättningsgrad då mycket hög i förhållande till ny lön.**
- **Empirisk forskning visar att mer generös arbetslöshetsförsäkring leder till längre arbetslöshetstider**
- **Viktigt vilka krav som ställs på de arbetslösa**
 - **när måste man söka jobb i andra yrken?**
 - **inom vilket geografiskt område måste man söka?**
 - **sanktioner om den som är arbetslös inte accepterar erbjudanden om jobb**
 - **svårt ställa krav i situation med hög arbetslöshet**

Sverige: aktiv arbetsmarknadspolitik

- **arbetsförmedling och vägledningsinsatser**
- **arbetsmarknadsutbildning**
- **subventionerad sysselsättning**

Omdebatterad arbetsmarknadspolitik under senare år

- **Calmfors, Forslund och Hemström (2002): Vad vet vi om arbetsmarknadspolitikens sysselsättningseffekter? IFAU.**
- **dåliga resultat för arbetsmarknadsutbildningen: inte högre sysselsättningssannolikhet för deltagare i arbetsmarknadsutbildning än för andra**
- **bra individresultat för vissa typer av subventionerad sysselsättning (men inte för andra)**
- **subventionerad sysselsättning har stora undanträngnings-effekter på reguljär sysselsättning: ofta 60-70 %**
- **särskilt dåliga resultat för ungdomar**
- **Ams-åtgärderna under 90-talet höll nere den öppna arbetslösheten men minskade förmodligen också den reguljära sysselsättningen**

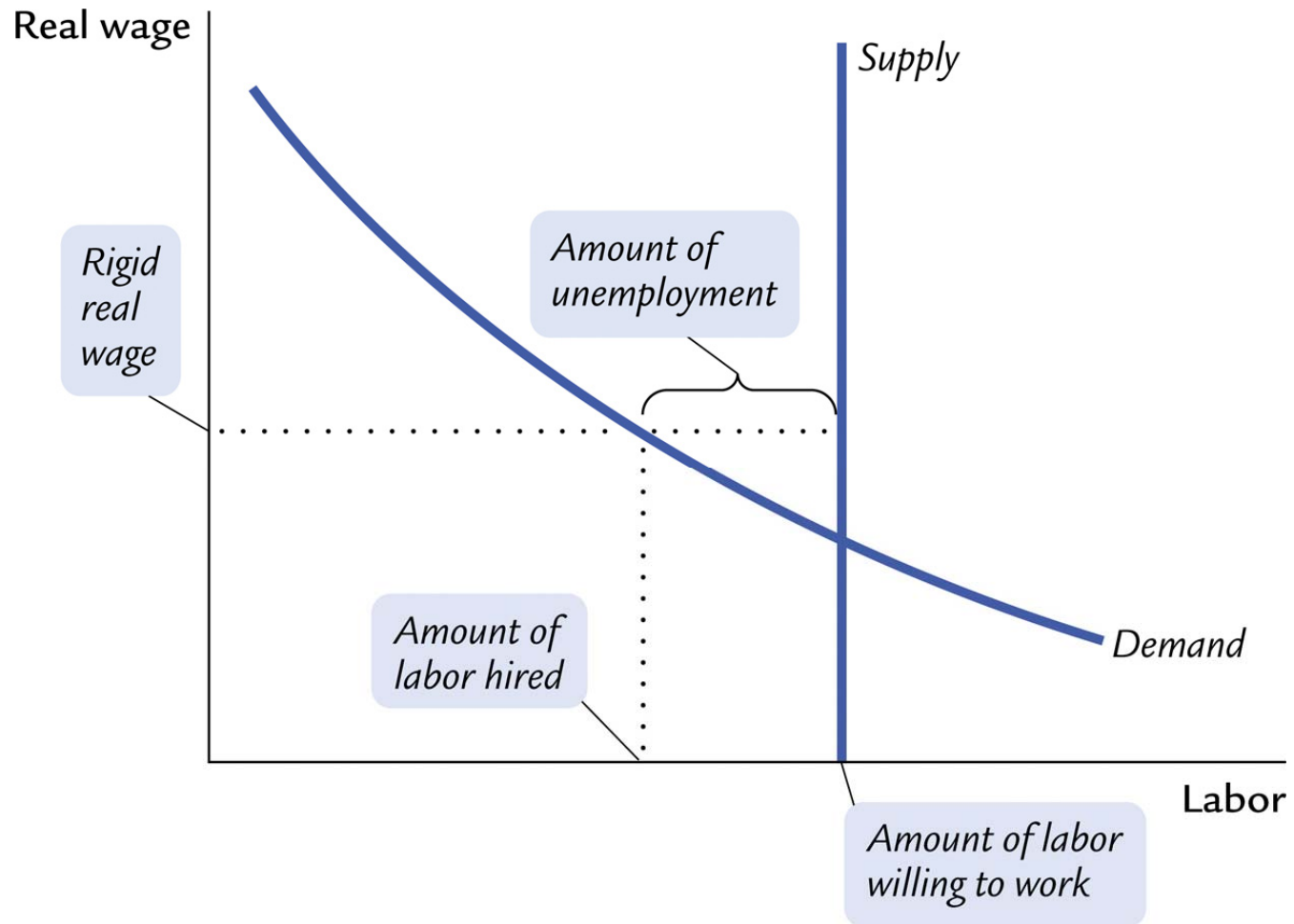

Figure 6.3 Real-Wage Rigidity Leads to Job Rationing
Mankiw: Macroeconomics, Sixth Edition
Copyright © 2007 by Worth Publishers

Orsaker till reallönestelhet

- 1. Lagstiftade minimilöner**
- 2. Arbetsgivarna sätter för höga ”reallöner”**
- 3. Kollektivavtal**

Lagstiftade minimilöner

- **Inte i Sverige**
- **USA, Frankrike och Storbritannien**

Kontroversiell fråga

- **Standard slutsats: högre arbetslöshet därför att minimilönen överstiger vissa grupperns produktivitet**
- **Detta tycks gälla ungdomar (t ex Frankrike)**

Effektivitetslöner

Det kan vara optimalt för en arbetsgivare att betala en högre lön än marknadsjämviktslönen

- **Högre lön ökar lönesumman och minskar vinsten**
- **Men en högre lön har också intäktsposter för en arbetsgivare**
 - **mindre personalomsättning och därmed mindre anställnings- och utbildningskostnader**
 - **incitament för den mest produktiva arbetskraften att stanna**
 - **högre arbetsmoral och produktivitet (lön relativt referenslön är viktig)**

Kollektivavtal och fackliga organisationer

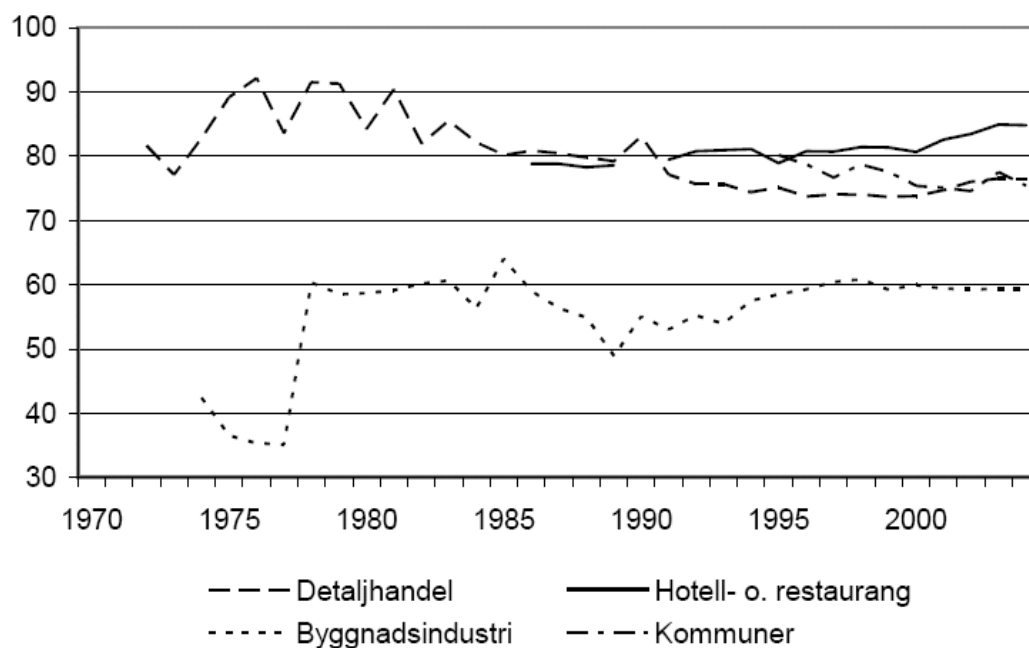
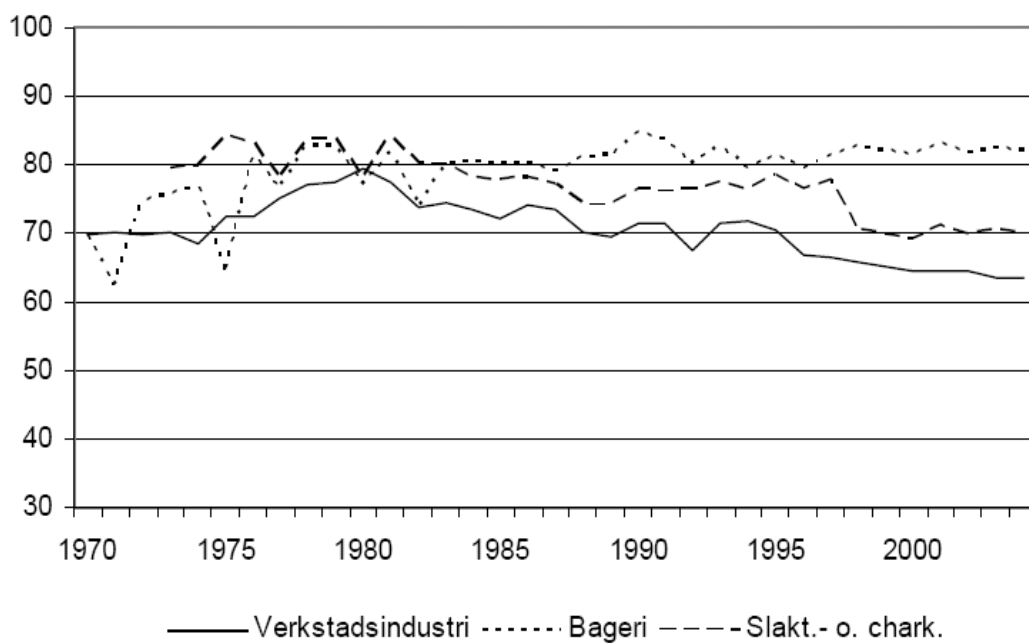
- **Hög facklig organisationsgrad och hög täckningsgrad för kollektivavtalen leder till högre löner och lägre sysselsättning**
- **Hög grad av samordning av avtalsförhandlingarna ibland med direkt regeringsinblandning (Norge, Finland, Nederländerna, Irland, Belgien) kan främja återhållsamhet i lönebildningen och låg arbetslöshet**
 - **samhällsekonomiska hänsyn**
- **Decentraliserade avtal med företagsvisa förhandlingar kan också främja återhållsamhet i lönebildningen (USA, Storbritannien, Nya Zeeland, Australien, de flesta nya EU-länderna)**
 - **starkt återhållande konkurrenstryck**
- **Förbundsvisa (branschvisa förhandlingar) kan vara sämst (Tyskland)**
 - **varken samhällsekonomiska hänsyn eller marknadskrafter som håller tillbaka**
- **Sverige**
 - **förbundsvisa avtal**
 - **samordningsförsök genom ”Industrins samarbetsavtal”**
 - **höga avtalade minimilöner**

Table 3.2

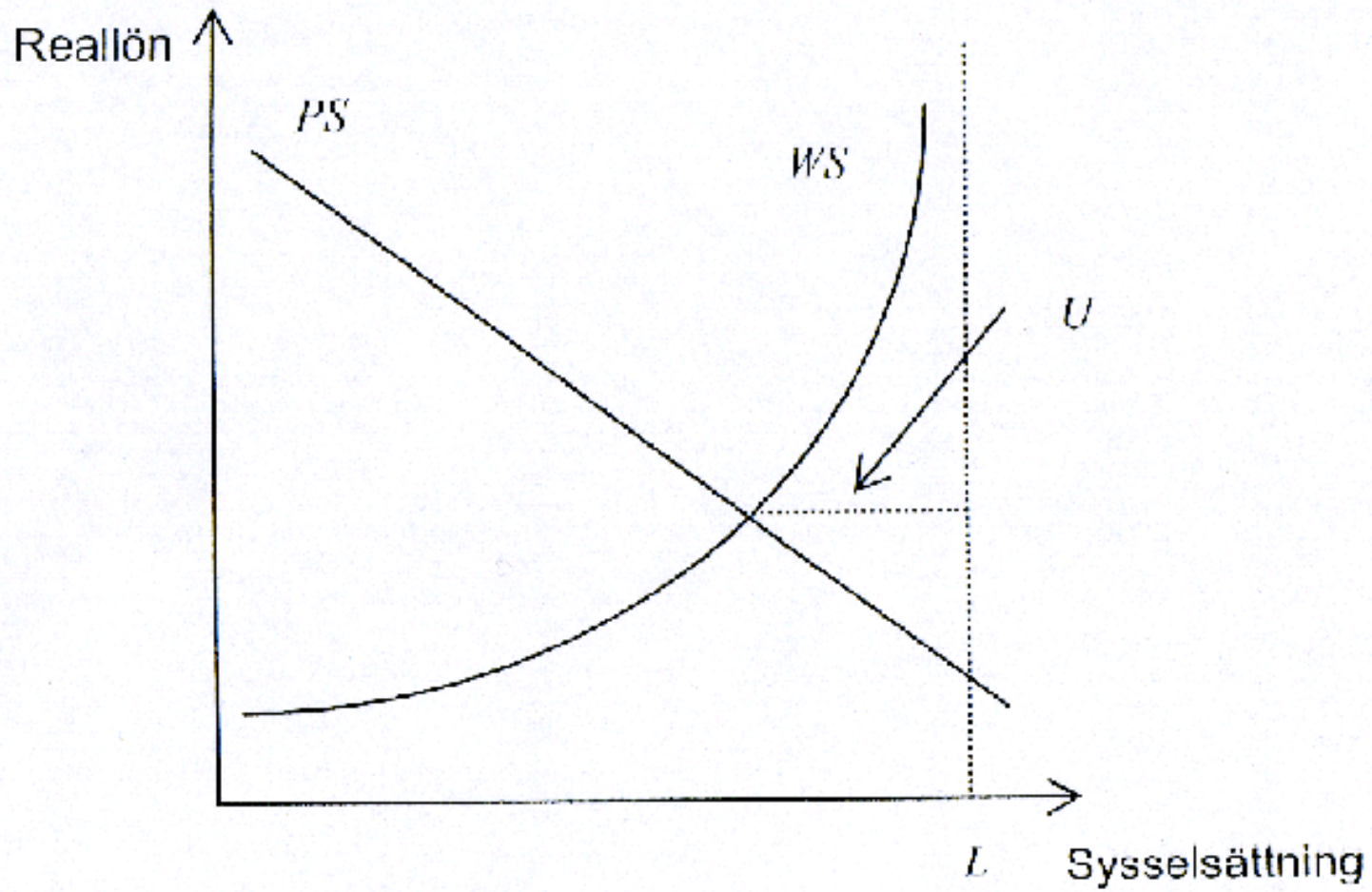
Bargaining levels

Country	National guidelines	Inter-sectoral level	Sectoral level	Enterprise level
Old EU member states				
Austria	Pattern bargaining		XXX	X
Belgium	Centrally agreed guidelines for wage increases with the government 2003–04	XXX	X	X
Denmark	Pattern bargaining	XX	XX	X
Finland	Tripartite national pay agreement 2003–04	XXX	XX	X
France			X	XX
Germany	Pattern bargaining		XXX	X
Greece	National general collective agreement 2002–03	XX	XXX	X
Ireland	Tripartite national pay agreement 2003–04	XXX	X	X
Italy	Social pacts with government 1993 and 1998 setting guidelines for the wage-bargaining process		XX	X
Luxemburg			XX	XX
Netherlands	Centrally agreed ceiling for wage increases with government 2003; tripartite national wage freeze 2004–05	XX	XXX	X
Portugal			XXX	X
Spain	Centrally agreed guidelines for wage increases 2003	XX	XXX	X
Sweden	Intersectoral agreements setting guidelines for the wage-bargaining process; pattern bargaining		XXX	XX
UK			X	XXX
New EU member states				
Cyprus			XXX	X
Czech Republic	Tripartite national agreements on minimum wages		X	XXX
Estonia	Tripartite national agreements on minimum wages		X	XXX
Hungary	National guidelines for wage increases agreed with government and tripartite national agreements on minimum wages	X	XX	XXX
Latvia	Tripartite national agreements on minimum wages	X	X	XXX
Lithuania			X	XXX
Malta				XXX
Poland	National guidelines for wage increases agreed with government and tripartite national agreements on minimum wages		X	XXX
Slovakia	Tripartite national agreements on minimum wages		XX	X
Slovenia	Tripartite national pay bargains	XXX	XX	X
Other countries				
Australia	National wage awards for minimum wages	X	XX	XXX
Japan	Pattern bargaining			XXX
New Zealand			X	XXX
Norway	Pattern bargaining; tripartite agreement on guidelines for wage increases 2003	XX	XXX	X
Switzerland			X	XX
US				XXX
Notes: XXX = dominating level XX = important, but not dominating, level X = existing level				

Sources: *Industrial Relations in the EU Member States and Candidate Countries (2002)*, *Collective Bargaining Coverage and Extension Procedures (2002)*, individual Euroline country reports. For New Zealand: Bray and Walsh (1998).

Figur 3 Minnilönebrett för vuxna, okvalificerade arbetare inom olika branscher, 1970–2004. Procent.

Figur 1 Reallön och sysselsättning

Jämviktsarbetslöshetens bestämning

- Skärning mellan lönesättningskurva och efterfrågekurva (prissättningskurva)
- Lönesättningskurvan anger vilken reallön som eftersträvas i löneförhandlingarna vid olika sysselsättningsnivåer
- Efterfrågekurvan anger vilken sysselsättning företagen efterfrågar vid olika reallöner
- Jämviktsarbetslösheten minskar om:
 - lönesättningskurvan förskjuts nedåt
 - efterfrågekurvan förskjuts uppåt

Förklaringsvariabler för jämviktsarbetslöshet

- Ersättningsgrad och/eller maximal ersättningstid i arbetslöshetsförsäkringen (WS)
- Skattekil (inkomstskatt: WS; arbetsgivaravgift: PS)
- Facklig organisationsgrad och/eller täckningsgrad för kollektivavtalen (WS)
- Graden av samordning i avtalsförhandlingarna (WS)
- Arbetsmarknadspolitiska program (WS, PS)
- Produktmarknadsregleringar (WS, PS)
- ✓ **Men inte graden av anställningsskydd (arbetsrätten)**
(WS?, PS?)

Den borgerliga regeringens arbetsmarknadsreformer

- Lägre a-kassa
- Höjda och differentierade (?) a-kasseavgifter
- Reformerad arbetsmarknadspolitik
 - lägre volymer
 - nystartjobb i stället för anställningsstöd?
 - mer konkurrens och ändrad organisation
- Jobbavdrag i inkomstbeskattningen
- Sänkta arbetsgivaravgifter för ungdomar
- Skattereduktion för hushållsnära tjänster
- Sänkta arbetsgivaravgifter för vissa tjänster?
- Förändringar i sjukförsäkringen
- Vidgade möjligheter till visstidsanställningar

Tabell 1 Effekter av den nya regeringens politik på lång sikt

Procentuell förändring om ej annat anges

Reformer	Potentiell arbetskraft	Jämvikts- arbetslöshet ¹	Potentiell sysselsättning
Jobbavdrag + sänkt ersättning i a-kassan ²	1,2	-0,4	1,6
Lägre åtgärdsvolym	0,1	0,4	-0,3
Nystartsjobb + ungdomsjobb ³	0,0	-0,2	0,2
Hushållsnära tjänster	0,0	-0,1	0,1
Slopade avdrag ⁴	0,0	0,1	-0,1
Totalt	1,3	-0,2	1,5

¹ Förändring i procentenheter.

² Tar även hänsyn till den ökade avgiften till a-kassan för löntagare.

³ Avser nedsatta arbetsgivaravgifter för yngre.

⁴ Avser sloandet av de särskilda avdragen vid beräkning av socialavgifter.

Anm. Effekterna är beräknade med hjälp av Konjunkturinstitutets modell KIMOD samt utifrån empiriskt skattade samband i den vetenskapliga litteraturen. De slutgiltiga effekterna är behäftade med stor osäkerhet.

Källa: Konjunkturinstitutet.

Effekterna av lägre a-kassa

- Studier av individers arbetslöshetstider
 - stor majoritet för att lägre a-kassa ökar flödet in i arbete
 - tre av fyra svenska studier (den fjärde för män men inte för kvinnor)
 - genomsnittlig elasticitet: 0,5-0,6
 - partiella effekter: inte effekter via samlad lönebildning
- Makroekonomiska panelstudier för OECD-länderna
 - allmänna jämviktseffekter
 - variation mellan länder och inom länder över tiden
 - fördel: fler observationer och större variation
 - nackdel: speciella förhållanden i enskilda länder

Makroekonomiska panelstudier

- OECD Employment Outlook (2006)
 - 14 av 17 genomgångna studier ger stöd för att lägre arbetslöshetsersättning ger lägre jämviktsarbetslöshet
 - egen basskattning: 10 procentenheters sänkning av ersättningsgraden sänker arbetslösheten med 1,2 procentenheter
 - större effekt på sysselsättningsgraden
- Tillämplighet på Sverige
 - några skattningar: mindre effekter om stora ams-program
 - mindre effekt på öppen arbetslöshet om stor andel i program
 - exempel på **interaktionsskattningar**
 - skatter/a-kassa; ersättningsnivå/ersättningstid; centralisering/skatter/a-kassa
 - instabila resultat
 - oklart hur Sverige förhåller sig till ”genomsnittsland”

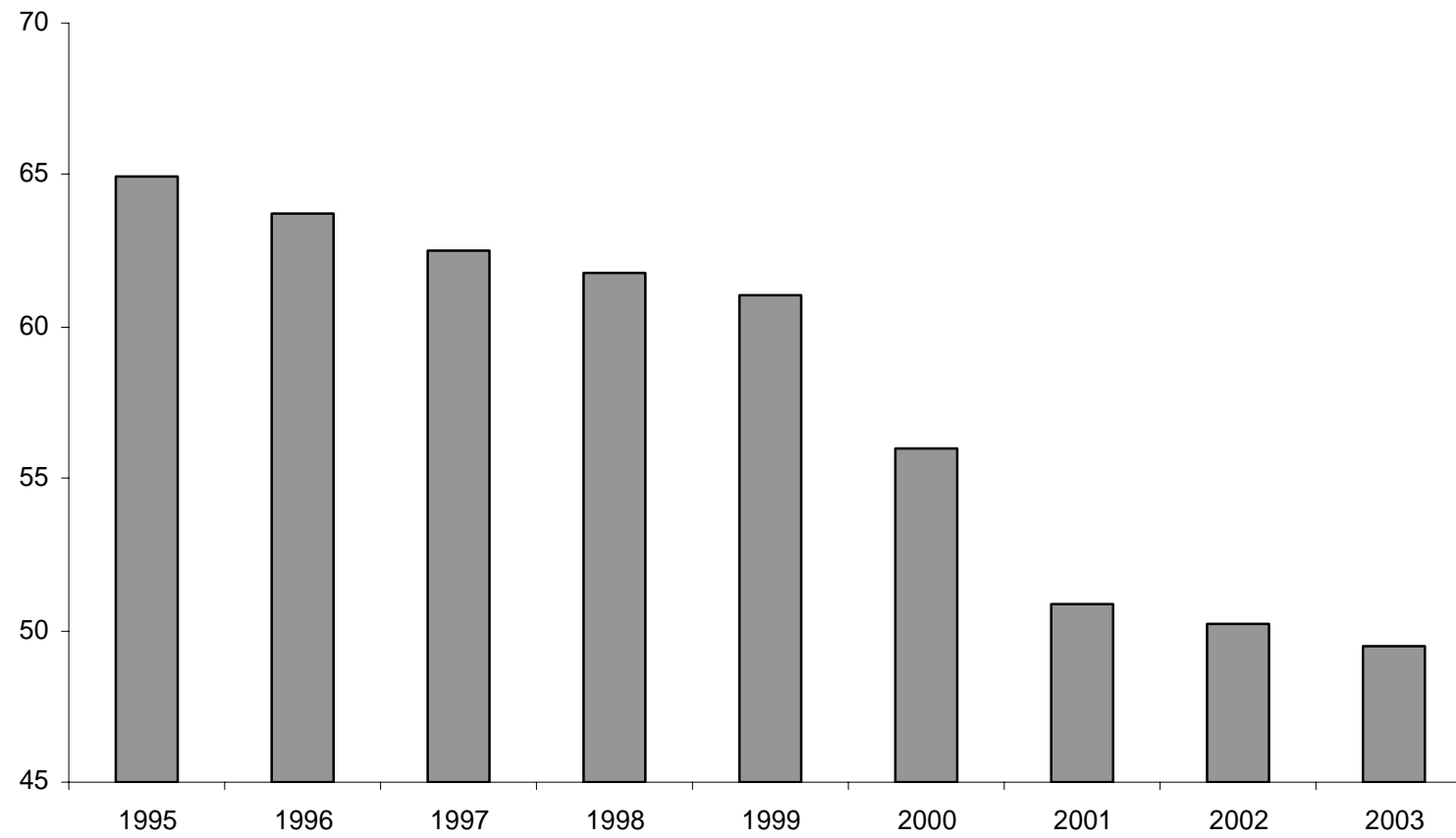
Behövs reformerade trygghetslagar?

- Allmänna forskningsresultat
 - inte effekter på arbetslösheten totalt
 - men skulle fördela om sysselsättning från äldre till yngre och minska långtidsarbetslösheten
- Dansk flexicurity är en myt
 - minskad jämviktsarbetslöshet: ett par procentenheter sedan 1993
 - obetydliga förändringar i anställningsskyddet
 - men kraftiga sänkningar av ersättningen till de arbetslösa och ökade krav på de arbetslösa (särskilt ungdomar)
 - arbetsmarknadsprogram fungerar som **hot**

Reformintensitet i Danmark 1994-2004

Aktiv arbetsmarknadspolitik	55,8
Arbetslöshetsförsäkring	42,3
Lönebildning	27,3
Pensioner	25,0
Arbetstider	16,7
Skatter	12,5
Trygghetslagar	10,0

Skala: 0-100

Denmark: average unemployment benefit replacement rate (%)

Förmånliga förhållanden för arbetsmarknadsreformer

- Normalt är arbetsmarknadsreformer *politiskt möjliga* bara i djupa krislägen
 - budgetpåfrestningar
 - Sverige under 90-talskrisen
 - Tyskland 2004-05
 - Storbritannien och Nederländerna 1980-talet
 - Danmark i mitten av 1990-talet
- Men om låg efterfrågan tar det tid innan reformer ger effekt
 - löner ska sänkas i förhållande till priser och produktivitet
 - Storbritannien och Nederländerna
 - i Danmark gick det fortare därför att reformerna kunde kombineras med finanspolitisk stimulans
- Sverige nu: gott konjunkturläge och hög produktivitetstillväxt
 - olyckligt att sänka arbetsgivaravgifter kommer så sent i tjänstesektorn

